

Projektnamn:	Plaståtervinning i norra Sverige
Projektägare:	REGION VÄSTERBOTTEN
RUS prioriterad område:	4. En region med hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i
RUS delprioritering:	4.4. Hållbar konsumtion inklusive energianvändning.
Berörda län/Kommun:	Alla kommuner i Västerbotten samt Arjeplog och Arvidsjaur i Norrbotten
Sökt belopp:	252 983 kr
Sökt projektkostnad:	1 011 919 kr
Projektperiod:	2025-04-01 - 2026-03-31

Förstudien undersöker potentialen att skapa en regional plaståtervinning istället för förbränning av kommunalt insamlad plast i norra Sverige. Syftet är att hitta en mer klimatvänligt hantering av plastavfall till en rimlig kostnad. Mängderna plast uppskattas och graden av återvinnbarhet. Förstudien tittar också på dagens kostnader för hantering av plasten för att uppskatta vilken betalningsvilja som kan finnas för mer klimatvänliga alternativ. Även potentiella klimatvinster med återvinning beräknas. Förstudien ska också identifiera potentiella plaståtervinningsentreprenörer samt göra en grov uppskattning av hur stor efterfrågan som kan finnas på en råvara som består av regionalt återvunnen plast.

Förslag till beslut

BIFALL:

REGION VÄSTERBOTTEN beviljas **252 983** kr, dock högst **25,00 %** av godkända kostnader uppgående till 1 011 919 kr för projektet *Plaståtervinning i norra Sverige* för projektperioden 2025-04-01 - 2026-03-31. Beslutet har fattats med stöd av förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Medel disponeras ur anslaget 1:1.

REGION VÄSTERBOTTEN beviljar stöd av följande skäl:

Projektet svarar mot den Regionala utvecklingsstrategin för Västerbotten 2020–2030 (RUS) genom insatser i prioritering 4: *Västerbotten - en region med hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i* samt delprioritering 4.4. *Hållbar konsumtion inklusive energianvändning*. Projektet uppfyller kraven fastställda i Region Västerbottens Agenda för hållbar finansiering och bidrar i hög grad till prioritetshöjande aspekten *Sammanhållen region* och i mycket hög grad till prioritetshöjande aspekten *Positiva hållbarhetseffekter*.

Bedömda resultat och konsekvenser

Urvalskriterier och prioriteringar

I nedanstående två tabeller framgår hur projektet uppfyller Region Västerbottens krav och prioritetshöjande aspekter fastställda i Agenda för hållbar regional finansiering.

KRAV fastställda i Agenda för hållbar regional finansiering	Nej	Ja
Projektet är avgränsad från den sökandes ordinarie verksamhet i fråga om tid, ekonomi och arbetsinsats		X
Projektet har en projektlogik som visar vilka problem ska lösas, vad ska uppnås, genom vilka åtgärder projektets mål uppnås och med vilka resurser detta görs		X
Jämställdhet är integrerad i projektet		X
Mångfald inklusive integration och andra sociala aspekter är integrerad i projektet		X
Ekologisk hållbarhet är integrerad i projektet		X
Ekonomisk hållbarhet är integrerad i projektet		x

PRIORITETSHÖJANDE ASPEKTER fastställda i Agenda för hållbar finansiering	Inte alls	I låg grad	Delvis	I hög grad	I mycket hög grad
Projektet bidrar till att Västerbotten är en sammanhållen region				X	
Projektet bidrar till hållbar regional tillväxt					
Projektet bidrar till positiva hållbarhetseffekter genom insatser som i huvudsak syftar till att hantera regionala hållbarhetsutmaningar inom jämställdhet, mångfald inklusive integration och andra sociala dimensioner och miljö och klimat.					X

Sammanfattande bedömning

RUS prioriterat område:

Projektet följer intentionerna i RUS prioriterat område 4. *En region med hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i* och delprioritering 4.4. *Hållbar konsumtion inklusive energianvändning.*

Projektlogik:

Förstudien underbyggs av en tydlig bakgrund och ett väl motiverat och reellt behov. Det finns ett tydligt projektmål och delmål som hänger väl ihop med projektets aktiviteter. Dessutom konkretiseras ansökan genom frågor som tydligt beskriver vad som ska besvaras inom förstudien. Sammantaget har förstudien en mycket tydlig projektlogik med en röd tråd mellan alla delar.

Ekologisk hållbarhet:

Förstudiens huvudsyfte är att minska koldioxidutsläpp från kommunal avfallshantering. Minskade utsläpp är i sin tur en förutsättning för den ekologiska hållbarheten. Därmed har projektet ett huvudsyfte som handlar om att hantera miljömässiga hållbarhetsutmaningar. Den ekologiska hållbarheten är därtill väl integrerat genom hela ansökan i både planering, genomförande och uppföljning och bedöms därmed som väl godkänd.

Social hållbarhet:

Den sociala hållbarhetsintegreringen i ansökan bedöms som svag vilket till viss del kan förklaras av att det är ett område där denna dimension är svår att integrera. Genom komplettering har projektsökande ändå visat en reflektion kring social hållbarhet i projektet som gör att integreringen på det hela taget bedöms som godkänd.

Ekonomisk hållbarhet:

Ansökan bedöms beakta en ekonomisk hållbarhet där projektet säkerställer en god ekonomisk hushållning med goda resultat utifrån tillgängliga resurser. Ett delsyfte i projektet är att hitta ekonomiskt effektiva sätt att hantera kommunalt plastavfall och minskade kostnader skapar i sin tur en bättre ekonomi för både kommuner och hushållen i kommunen vilket gör ekonomisk hållbarhet centralt i projektet.

Samtantaget bedöms hållbarhetsintegreringen som godkänd och särskilt stark utifrån den ekologiska men även ekonomiska hållbarheten.

Avgränsning:

Projektet är avgränsad från sökandes ordinarie verksamhet i fråga om aktivitet, tid och resurser.

Prioritetshöjande aspekter

1. Sammanhållande region

Samrådsgrupp Avfall där samtliga 15 kommuner i Västerbotten samt Arjeplog och Arvidsjaur ingår utgör både initiativtagare, referensgrupp, medfinansiärer och primär målgrupp för projektet. Projektägaren har beskrivit att samtliga kommuner i nätverket kommer att delta i projektets genomförande via referensgruppen och kommer även bjudas in för att ta del av resultatet av projektet. Detta gör att projektet bedöms kunna komma alla kommuner i Västerbotten till gagn och visar på god samverkan inom länet och förankring hos målgruppen. Projektägaren själv går inte in med någon egen finansiering då Region Västerbotten tar ansvaret som projektägare och samordnare i frågan för att stötta kommunerna trots att plaståtervinning ingår i det ordinarie ansvarsområdet.

Projektet saknar förankring i någon regional sakområdesstrategi men bedöms som unikt då inget liknande projekt inkommit till Region Västerbotten och då samrådsgrupp Avfall, som sitter med i nationella arbetsgrupper och styrelser i branschorganisationer, myndighetsgrupper med flera och utifrån den överblicken inte känner till att kommuner gått ihop kring att undersöka förutsättningar för plaståtervinning på detta sätt. Projektet bedöms kunna få stor betydelse för Västerbottens kommuner och hållbar regional utveckling i Västerbotten då det finns ett tydligt problem med att det saknas plaståtervinningsmöjligheter i norra Sverige i nuläget vilket är negativt utifrån såväl ett ekologiskt som ekonomiskt perspektiv. Utifrån sökt belopp skattas projektets mervärde därför vara i balans med andelen regional finansiering.

Sammantaget bedöms därmed projektet bidra i hög grad till prioritetshöjande aspekten "Sammanhållen region".

2. Positiva hållbarhetsaspekter

Då projektets syfte är att minska utsläppen till följd av att undersöka förutsättningarna att satsa på plaståtervinning i Norrland är negativ miljö-och klimatpåverkan en central del inom projektets mål. Därmed bidrar projektet direkt till den Regionala utvecklingsstrategin inriktning *Föregångare i omställning*. Projektet kopplar även mot Agenda 2023 genom målen 13. *Bekämpa klimatförändringarna* och 12. *Hållbar konsumtion och produktion*. Då miljömässig hållbarhet är väl integrerat i hela ansökan bedöms den ekologiska hållbarheten användas som hävstång för att nå projektmålen.

Sammantaget bedöms därför projektet bidra i mycket hög grad till prioritetshöjande aspekten "Positiva hållbarhetsaspekter (ekologisk)".

Beslut:

Den sammanfattande bedömningen är att projektet bör beviljas stöd.

Ersätter beslutet ett tidigare/annat beslut?

-

Resurser och finansiering

-

Bilagor

-

Beslut expedieras till

Ansvarig verksamhetschef: Nils Enwald

Projekt-PM**Ärende ID**

20 369 453

Diarie-nr

305-2024

Sammanfattning

Förstudien undersöker potentialen att skapa en regional plaståtervinning istället för förbränning av kommunalt insamlad plast i norra Sverige. Syftet är att hitta en mer klimatvänlig hantering av plastavfall till en rimlig kostnad. Mängderna plast uppskattas och graden av återvinnbarhet. Förstudien tittar också på dagens kostnader för hantering av plasten för att uppskatta vilken betalningsvilja som kan finnas för mer klimatvänliga alternativ. Även potentiella klimatvinster med återvinning beräknas. Förstudien ska också identifiera potentiella plaståtervinningsentreprenörer samt göra en grov uppskattning av hur stor efterfrågan som kan finnas på en råvara som består av regionalt återvunnen plast.

Vilket/vilka problem vill projektet lösa?

I norra Sverige saknas återvinningsanläggningar för plast vilket är leder till höga kostnader för kommunernas avfallsverksamheter och det leder också till onödiga koldioxidutsläpp

Den absoluta merparten av plastavfall, från hushåll och mindre företagskunder, som samlas in på kommunernas återvinningscentraler skickas till förbränning. Förbränning av plast är dyrt och leder till onödiga fossila CO2 utsläpp, som exempel betalar Vännäs kommun 600 kr per ton för förbränning och 400 kr per ton för utsläppsrätter. Några kommuner har gjort försök med att sortera ut den återvinningsbara plasten och för att skicka den till återvinningsanläggningar som finns i södra Sverige och i Danmark och Nederländerna. Även det blir mycket dyrt framförallt på grund av att transportkostnaderna blir höga. Plastavfall är skrymmande och transportkostnaden per ton blir orimligt hög. De långa transportererna bidrar också till fossila CO2-utsläpp. Försöken har avslutats och i dagsläget skickas den insamlade plasten åter till förbränning.

Vi bedömer att det kan finnas affärsmässiga möjligheter att återvinna plastavfall i norra Sverige. Återvunnen plast kan ha många användningsområden. Den kan exempelvis användas i tillverkningsindustrin, den kan användas i byggmaterial som fyllnadsmaterial eller isolering.

Många fler användningsområden kan finnas. De miljömässiga vinsterna av sluta förbränna plast skulle troligen också vara stora genom minskade utsläpp från förbränning av plasten och transporterna. Det är dessa möjliga vinster med en lokal/regional plaståtervinning vi behöver undersöka och kvantifiera. Vi behöver också knyta kontakter med potentiella entreprenörer.

Vid förstudiens slut har Region Västerbotten och målgruppen svar på följande frågor

- 1) Hur stora är mängderna kommunalt insamlad grovplast på återvinningscentralerna (ej förpackningar) Västerbotten, samt i Arjeplog och Arvidsjaur?
- 2) Hur stor del av plasten kan uppskattningsvis vara återvinningsbar?
- 3) Hur stor skulle klimatvinsten vara om plasten återvanns i norra Sverige? (Minskade transporter och minskad förbränning)
- 4) Vad kostar dagens hantering av plast för kommunerna, det vill säga vilken betalningsvilja för alternativt omhändertagande av plastavfall?
- 5) Finns det intresse hos återvinningsindustrin eller andra företag för ett samarbete med kommunerna om omhändertagande och återvinning av plast?
- 6) Finns det företag i norra Sverige som är intresserade av att köpa in regionalt återvunnen plast?
- 7) Om potential finns, hur skulle en innovationsupphandling av mottagande av plastavfall kunna utformas?

Förväntat resultat av projektet på kort och lång sikt

PROJEKTMÅL

Vid projektets slut har Region Västerbotten, kommunerna i Västerbotten samt kommunerna Arjeplog och Arvidsjaur ingående kunskaper om möjligheterna att skapa en regional plaståtervinning och har underlag för en fortsatt dialog med potentiella plaståtervinnare.

DELMÅL 1) Region Västerbotten, kommunerna i Västerbotten samt kommunerna Arjeplog och Arvidsjaur har kunskap om mängder insamlad plast, dess återvinnbarhet, kostnader för dagens plasthantering, och koldioxidutsläpp från dagens hantering. (Arbetspaket 2)

DELMÅL 2) Region Västerbotten, kommunerna i Västerbotten samt kommunerna Arjeplog och Arvidsjaur har kunskap marknaden för plaståtervinning, dvs om det finns aktörer som skulle starta en plaståtervinning och hur stor marknaden är för regionalt återvunnen plast. (Arbetspaket 3)

ÖVERGRIPANDE MÅL / EFFEKTMÅL

Det övergripande målet är att minska koldioxidutsläpp och minska resursförbrukningen vid kommunalt omhändertagande av plats.

Målgrupp

Den primära gruppen är kommunernas VA-verksamheter i norra Sverige. Förstudien är ett initiativ från Samrådsgrupp Avfall i Västerbotten, där även Arjeplog och Arvidsjaur i Norrbotten deltar. Kommunerna samlar in plast från hushåll och mindre företag. I dagsläget finns ingen ekonomiskt och miljömässigt tillfredställande lösning på den fortsatta hanteringen av plasten. Kommunerna behöver hitta nya lösningar, gärna tillsammans med det lokala näringslivet.

Till den sekundära målgruppen hör också små och medelstora företag dels företag som skulle kunna vara intresserade av att sätta upp en anläggning för plaståtervinning. Viss kontakt kommer troligen också att ske med företag som kan tänkas vara intresserade av återvunnet plastmaterial i sin egen produktion.

Projektet riktar sig till alla kommuner, både i stad och i glesbygd.

Projektets hållbarhetsaspekter

RUS

Projektet har ett tydligt hållbarhetsfokus och bidrar till den regionala utvecklingsstrategins hållbarhetsmål om en cirkulär plats 2030.

Projektet bidrar till prioritering 4 Västerbotten en region med hållbara livsmiljöer att bo, verka och leva i, och delprioritering 4.1 Kapacitet för samverkan och samhandling.

SOCIAL, EKONOMISK OCH EKOLOGISK HÅLLBARHET

EKOLOGISK HÅLLBARHET: Förstudiens huvudsyfte är att minska koldioxidutsläpp från kommunal avfallshantering. Minskade utsläpp är en förutsättning för den ekologiska hållbarheten.

EKONOMISKT HÅLLBARHET: Ett delsyfte är att hitta ekonomiskt effektiva sätt att hantera kommunalt plastavfall. Minskade kostnader skapar en bättre ekonomi för både kommuner och hushållen i kommunen.

SOCIAL HÅLLBARHET. Den sociala hållbarheten står inte i fokus för projektet. Vi bedömer att ur sociala aspekter är det inte så stor skillnad om ett avfall förbränns eller återvinns. Vi kan i dagsläget inte bedöma om det kan bli några skillnader i till exempel arbetsmiljö för de som arbetar med hantering av plasten. Tillgängligheten till service för allmänheten torde inte heller förändras. Det här projektet handlar mest om ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

AGENDA 2030

Projektet bidrar främst till följande Agenda 2030-mål:

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Delmål 11.6 Minska städernas miljöpåverkan - Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

Motiv: Projektet syftar till att minska negativ miljöpåverkan från kommunalt avfall.

12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Delmål 12.5 Minska mängden avfall markant - Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

Motiv: Projektets långsiktiga mål är att öka återvinningen av avfall

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Motiv: Inget delmål passar riktigt in på vårt projekt men det ett av målen med projektet är just att minska utsläppen av CO2 och därigenom minska vårt bidrag till klimatförändringar.

Kostnadsbudget

Kostnadslag	Totalt
Klumpsumma	1 011 919
Summa kostnader	1 011 919
Projektintäkter	
Summa faktiska kostnader	1 011 919
Bidrag annat än pengar	
Summa bidrag i annat än pengar	0
Summa totala kostnader	1 011 919

Finansieringsbudget

Finansiär	Totalt
Total offentligt bidrag annat än pengar	0
Bjurholms kommun	14 881
Dorotea kommun	14 881
Lycksele kommun	14 881
Malå kommun	14 881
Nordmalings kommun	14 881
Norsjö kommun	14 881
Robertsfors kommun	14 881
Storumans kommun	14 881
Sorsele kommun	14 881
Skellefteå kommun	14 881
Vännäs kommun	14 881
Vindelns kommun	14 881
Vilhelmina kommun	14 881
Arjeplogs kommun	14 881
Arvidsjaur kommun	14 881
Åsele kommun	14 881
Tillväxtverket	505 959
Total offentlig kontantfinansiering	744 055
Total offentlig finansiering	744 055
Total privat bidrag annat än pengar	0
VAKIN	14 881
Total privat kontantfinansiering	14 881
Total privat finansiering	14 881

Finansiering	Totalt
Region Västerbotten	252 983